

Mercurialis perennis L. bij Middachten

door

E. J. WEEDA (Hengelo, Ov.)

Tot voor enige jaren was *Mercurialis perennis*, die te boek staat als een kalkminnende plant, in ons land alleen bekend uit het Krijtdistrict (HEUKELS—VAN OOSTSTROOM, 1970). In het Subcentreuropische district kwam zij alleen over de Duitse grens voor, b.v. faciësvormend in de bossen Samerrott bij Schüttorf en Söbbing bij Wessum (LUIKEN, 1957; LOODE & LUIKEN, 1965). In 1964 werd zij door Arnolds gevonden in de omgeving van Utrecht, bij Fort Rhijnauwen (VAN OOSTSTROOM & MENNEMA, 1970), in het Fluviaatiele district naar ik aanneem. Verder komt zij voor bij Middachten (gem. Rheden), onder de beuken langs de onverharde weg die voor het kasteel langs loopt — in het Subcentreuropische district dus. In de bosflora hier is het Subcentreuropische element goed vertegenwoordigd; het Fluviaatiele nauwelijks, zoals zal blijken uit de opsomming van soorten hierna.

Ter plaatse vinden we een zeer gevarieerde kruidlaag. Naast soorten die hun optimum in het Carpinion betuli hebben, zoals *Stellaria holostea*, *Oxalis acetosella* en *Lamium galeobdolon*, vinden we meer vochtminnende bosplanten als *Circaea lutetiana*,

Rumex sanguineus, *Festuca gigantea*, *Stachys sylvatica*, *Scrophularia nodosa* en *Glechoma hederacea*, en soorten met een voorkeur voor subrunderale terreinen als *Aegopodium podagraria*, *Melandrium rubrum* en *Dactylis glomerata*. Interessant is het optreden van enige soorten van het Ulmion carpinifoliae, nl. *Ornithogalum umbellatum*, *Veronica hederifolia* (cf. subsp. *lucorum*), *Corydalis solida* en *Pulmonaria officinalis*. Wellicht als stroomdalplant kan worden beschouwd *Arum maculatum*; deze is algemeen in de zuidelijke IJsselstreek. Zij komt echter, zij het veel zeldzamer, ook wel verspreid in het Subcentreuropese district voor. Enkele ex. van *Ranunculus auricomus* en *Veronica montana* zullen wel uit het nabijgelegen Faisantenbos zijn verdwaald.

Het geheel doet denken aan het Stellario-Carpinetum allietosum, vooral door de Ulmion-elementen; ook *Mercurialis perennis* is in deze associatie een kenmerkende verschijning. WESTHOFF (1950) vermeldt van hier de subass. asperuletosum met *Asperula odorata*; deze soort heb ik echter niet kunnen vinden.

Of *Corydalis solida* en *Pulmonaria officinalis* hier als stinseplanten moeten worden beschouwd is twijfelachtig. De eerste komt wel meer voor aan de Veluwezoom langs de rand van het Fluviatiele district (Wageningse Berg, Grebbeberg) zonder dat er aanwijzing van verwildering is. De tweede is eveneens op meer plaatsen op de Subcentreuropese randen van het Fluviatiele district gevonden (zie voor deze ook VAN OOSTSTROOM & REICHGELT, 1961). Voor *Mercurialis perennis* is aanplant niet waarschijnlijk, bovendien past zij goed bij dit milieu. Volgens de literatuur-kaartcatalogus van het Rijksherbarium is zij hier recent ook gevonden door Arnolds. Bovendien moet er een korte mededeling zijn in De Levende Natuur van omstreeks 1930-'35, die melding maakt van het voorkomen (med. Dr. T. W. J. Gadella), maar deze heb ik tot nog toe niet kunnen achterhalen.

De verscheidene tientallen planten die ik in het voorjaar van 1971 vond waren, althans voor zover bloeiend, alle vrouwelijk. Ze zijn dus vooralsnog tot onvruchtbaarheid gedoemd.

Aan de verspreidingsopgave van de soort in HEUKELS—VAN OOSTSTROOM (1970): „In bossen in Kr vrij algemeen” kan toegevoegd worden „voorts op enige plaatsen in F en S”.

Literatuur

- HEUKELS, H. — S. J. VAN OOSTSTROOM, 1970. Flora van Nederland, 16e druk. Groningen.
LOODE, J. W. D. & R. A. B. LUIKEN, 1965. De Twentse flora in vergelijking met die van het Duitse grensgebied. Wet. Meded. K.N.N.V. 56, p. 23—34.
LUIKEN, R. A. B., 1957. Drie flora's. De Levende Natuur 60, p. 189—202.
OOSTSTROOM, S. J. VAN & J. MENNEMA, 1970. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1969. Gorteria 5(5), p. 65—75.
— & TH. J. REICHGELT, 1961. Boraginaceae, in Flora Neerlandica IV(1), p. 92—140.
WESTHOFF, V., 1950. Een blik op de vegetatie van Heelsum tot Middachten. Natura 47, p. 98—102.

Summary

In addition to the known distribution of *Mercurialis perennis* L. in the Netherlands (S. Limburg), the author mentions two new localities, one in the Fluviatile district (Rhijnauwen near Utrecht), the other in the Subcentreuropese district (Middachten, prov. Gelderland).